

Nr 60.

Ankom till riksdagens kansli den 13 juni 1933 kl. 12.30 e. m.

*Utlåtande, i anledning av fullmäktiges i riksbanken framställning
om uppförande av nybyggnad för riksbankens sedeltryckeri.*

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 4 februari 1932 hemställde fullmäktige i riksbanken, på anförda skäl, att Kungl. Maj:t ville i proposition föreslå riksdagen medgiva, att tomten nr 1 i kvarteret Kungl. Myntet i Stockholm måtte ställas till riksbankens förfogande för uppförande å densamma av en byggnad för riksbankens sedeltryckeri. I skrivelsen anförde fullmäktige huvudsakligen följande:

Riksbankens sedeltryckeri har, alltsedan riksbanken år 1906 inflyttade i det nyuppförda riksbankshuset å Helgeandsholmen, varit och är fortfarande inrymt i de två översta våningarna därstädes, omfattande en golvyta av sammanlagt omkring 1 500 kvadratmeter. I tryckeriet äro anställda, förutom 7 tjänstemän, en arbetarpersonal av 87 personer.

Under de gångna åren hava fullmäktige vid upprepade tillfällen framhållit, att utrymmet inom tryckeriet vore otillräckligt och att åtgärder därför snarast borde vidtagas i syfte att erhålla andra, rymligare lokaler. De nuvarande lokalerna äro icke heller i övrigt lämpliga för sitt ändamål. Det var nämligen icke från början avsett, att tryckeriet skulle förläggas till sin nuvarande plats. Detsamma måste därför inordnas under den ursprungliga för ändamålet olämpliga planläggningen. Det visade sig ock vara förordat med stora svårigheter att på ett rationellt och planmässigt sätt anbringa erforderliga tryckmaskiner m. m. Lokalerna bestå nämligen av en mängd smårum, belägna utmed långa korridorer, varjämte våningarna stå i förbindelse med varandra genom smala och obekväma trappor. Det är alltså synnerligen svårt att upprätthålla enhet i arbetsledningen och nödig kontroll. Rummen hava en höjd av endast 3,1 meter. Luften är, särskilt under den varma årstiden, genom värmeutstrålning från taket och genom den värme, maskinerna alstra, blandad med fernissångor m. m., stundom mycket besvärande för arbetarpersonalen och därigenom hindrande för arbetet. Risker för olycksfall i arbetet är givetvis också mycket stor på grund av det otillräckliga utrymmet, vilket medfört, att exempelvis vissa maskiner måst uppställas alltför nära varandra. Ett flertal olyckstillbud har också förekommit.

De stora, tunga tryckmaskinerna åstadkomma skakning och buller. Skakningen inverkar skadligt på byggnadens väggar och tak. Bullret från maskinerna är understundom ganska besvärande. Det må vidare ifrågasättas, om de nuvarande förhållandena å sedeltryckeriet erbjuda den trygghet, som man har rätt att fordra beträffande de stora värden, vilka böra vara väl skyddade inom riksbankens byggnad. Vissa anordningar, som vidtagits

ur eldfaresynpunkt, äro av den art, att isoleringen mellan banken och tryckerilokalerna måst i viss mån eftersättas. Det torde ock ligga i öppen dag, att tryckeriets stora förråd av papper samt upplag av oljor, bensin, terpentin och andra eldfarliga ämnen innebära stor eldfara för bankhuset. Under årens lopp hava också upprepade eldsvådetillbud inträffat nattetid, senast sommaren 1931, vilka dock i tid kunnat avvärjas. Vidare må icke förbises, att vid tillfällen, då övertidsarbete inom tryckeriet förekommer, ett betydande antal personer, som äro anställda i tryckeriet och i regel icke äro kända för bankens vaktpersonal, efter bankens stängning uppehålla sig inom byggnaden, något som måste anses olämpligt ur säkerhetssynpunkt.

Det är alltså enligt fullmäktiges mening redan ur nu angivna synpunkter icke lämpligt att inom samma byggnad inrymma en bank och ett industriföretag. Härtill kommer att annat, icke mindre viktigt skäl. Med den utveckling, riksbankens rörelse under de senare åren undergått, har behov av ökade utrymmen alltmera yppats; och under senaste tiden hava för tillgodoseende av detta behov vissa provisoriska anordningar måst vidtagas inom bankens lokaler. Det är därför, enligt fullmäktiges mening, nödvändigt att söka anskaffa ytterligare lokaler för riksbankens behov; och torde enda möjligheten härtill vara att för ändamålet utnyttja de nuvarande tryckerilokalerna.

Det skulle visserligen med hänsyn till rådande ekonomiska förhållanden kunna anföras betänkligheter mot att nu framlägga ett förslag, vars genomförande måste kräva jämförelsevis stora kostnader. Fullmäktige hava emellertid ansett frågan vara av den trängande art, att fullmäktige funnit sig böra redan nu göra framställning i ämnet.

Frågan om förflyttning av sedeltryckeriet har redan tidigare varit föremål för fullmäktiges uppmärksamhet, varvid till en början ifrågasatts, att tryckeriet skulle förläggas i en för sådant ändamål uppförd nybyggnad vid Tumba bruk. Detta förslag, vars genomförande för övrigt skulle förutsätta uppförande av ett stort antal arbetarbostäder, måste emellertid övergivas, främst ur säkerhetshänsyn. Det ansågs i stället böra undersökas, huruvida någon för ändamålet lämplig plats kunde erhållas inom huvudstaden; och hade man därvid kommit till den uppfattningen, att någon annan lämplig staten tillhörig tomt icke funnes än den av mynt- och justeringsverket nu disponerade tomten nr 1 i kvarteret Kungl. myntet. Då frågan om ökade utrymmen för riksbanken visade sig alltmer trängande och detta behov, såsom redan nämnts, ansågs böra tillgodoses genom en förflyttning av sedeltryckeriet, uppdrogo fullmäktige i början av år 1930 åt särskilda kommitterade inom fullmäktige att verkställa utredning av frågan om lämpliga lokaler för sedeltryckeriet. Efter förberedande förhandlingar med byggnadsstyrelsen anmodade kommitterade professorn E. Lallerstedt att uppgöra förslag till uppförande av en nybyggnad å den del av ovan omförmälda tomt, som gränsade mot södra delen av Skillinggränd och Norr Mälarstrand, upptagande en areal av omkring 1 350 kvadratmeter av sydvästra delen av ifrågasvarande tomt. På grund härav uppgjordes av Lallerstedt erforderliga förslagsritningar. Med skrivelse den 9 oktober 1931 överlämnade kommitterade dessa ritningar till byggnadsstyrelsen, därvid kommitterade, som förklarade sig icke hava kunnat finna annan lämplig plats för tryckeriets förläggning än å myntverkets tomt, anhöllo om utlåtande, huruvida styrelsen hade något att erinra mot att ifrågasvarande tomtdel ställdes till förfogande för bankens räkning i och för nämnda nybyggnad.

I skrivelse den 15 oktober 1931 hade, fortsatte fullmäktige, byggnadsstyrelsen anfört i huvudsak följande:

De mellan Skillinggränd i väster, Norr Mälarstrand i söder, Eiraplan i öster och Hantverkargatan i norr belägna kvarteren Kungl. Myntet och Glasbruket, vilka för närvarande disponeras det förra av mynt- och justeringsverket och det senare av karolinska institutet, torde vara de värdefullaste av kronans ännu ej fullt utnyttjade markinnehav inom de centrala partierna i huvudstaden.

Den tomt inom kvarteret Kungl. Myntet, som av fullmäktige nu föreslås till nybyggnad för riksbankens sedeltryckeri, kan enligt byggnadsstyrelsens mening icke sägas hava de bästa förutsättningar att medgiva en fullgod lösning av föreliggande byggnadsfråga. Tomtens markvärde är även jämförelsevis så betydande, att man måste ställa sig tveksam, huruvida densamma bör användas för detta ändamål. Härtill kommer, att det kan sägas vara mindre förutseende att redan nu, innan man kunnat taga slutlig ställning till de båda kvarterens framtida utnyttjande, så att säga binda stadsplanen beträffande dessa kvarter, vilket onekligen skulle ske genom att från kvarteret Kungl. Myntet avstycka en tomt för ifrågavarande nybyggnad.

Det är emellertid byggnadsstyrelsen icke möjligt att anvisa någon annan i kronans ägo varande tomt, som fyller det av fullmäktige uppställda kravet på närbelägenhet i förhållande till riksbankshuset och som samtidigt för en lägre markkostnad kan erbjuda en bättre lösning av byggnadsuppgiften. Vad stadsplanen beträffar, bör även i detta sammanhang beaktas, att karolinska institutet säkerligen kommer att under lång tid kvarligga i kvarteret Glasbruket, ävensom att mynt- och justeringsverket med hänsyn till den nyligen uppförda byggnaden inom kvarteret Kungl. Myntet icke inom överskådlig tid kommer att förflyttas från detta kvarter.

I betraktande av sistnämnda omständigheter torde kunna sägas, att en uppdelning av kvarteret Kungl. Myntet icke behöver vara oförenlig med ett rationellt handhavande av statens tomtmark i stadens centrum under förutsättning nämligen, att de delar av kvarteret, som ej äro erforderliga för mynt- och justeringsverkets nuvarande eller blivande behov, kunna givas en användning, som icke för framtiden binder de båda kvarterens enhetliga ordnande för statliga eller andra ändamål. Med den lösning av tomt- och byggnadsfrågan, som fullmäktige nu, efter samråd med byggnadsstyrelsen, framlagt, synas sådana anordningar hava vidtagits, att mynt- och justeringsverkets verksamhet och utveckling ej hindras samt att stadsplanens slutliga ordnande för berörda kvarter icke kan sägas föregripas.

På grund av vad sålunda anförts anser sig byggnadsstyrelsen icke böra avstyrka, att ifrågavarande tomt ställes till riksbankens förfogande för uppförande av en byggnad för bankens sedeltryckeri, dock under förutsättning dels att tomtens norra gränslinje flyttas 3 meter söderut, på det att förbindelsen mellan mynt- och justeringsverkets gårdsutrymmen icke avskäres, dels att på tomtens befintliga, mynt- och justeringsverket tillhörande vedskjul och våghus av riksbanken förflyttas till annan lämplig plats på området.

Fullmäktige upplyste vidare, att professorn Lallerstedt sedermera efter anmodan upprättat nya, alternativa förslag jämte kostnadsberäkningar och

ritningar, upptagande det ena, alternativ I, en byggnad i fem våningar och det andra, alternativ II, en byggnad i sex våningar.

Tryckeriet skulle enligt båda alternativen förfoga över källarvåningen och fyra av de övriga våningarna. Alternativ I upptog en bostadslägenhet åt tryckeriföreståndaren samt tre mindre sådana, avsedda för maskin- och vaktpersonal. Alternativ II innehöll förutom nyssnämnda lägenheter ytterligare fyra bostadslägenheter, avsedda för uthyrning främst till tryckeriet eller banken närstående personer.

Kostnaderna beräknades till 758 000 kronor för alternativ I och 848 000 kronor för alternativ II. Hyresbeloppen voro i dessa alternativ upptagna till respektive 10 200 kronor och 20 400 kronor.

Fullmäktige funno alternativ II vara det ur såväl ekonomisk som estetisk synpunkt fördelaktigare.

Fullmäktige hemställde vidare den 4 februari 1932 i skrivelse till bankoutskottet, att utskottet ville, under förutsättning att proposition om tomtupplåtelsen avgäves och vunne riksdagens bifall, utverka riksdagens medgivande för fullmäktige att å förenämnda tomt del låta för en kostnad av 848 000 kronor uppföra en byggnad för riksbankens sedeltryckeri i huvudsaklig överensstämmelse med därtill uppgjort förslag och ritningar.

I skrivelse den 31 maj samma år meddelade bankoutskottet, att utskottet vid det förhållande, att fullmäktiges framställning till Kungl. Maj:t icke föranlett proposition till riksdagen, funnit fullmäktiges framställning icke föranleda någon utskottets åtgärd.

Med anledning av denna utgång av ärendets behandling uppdrogo fullmäktige åt särskilda kommitterade inom fullmäktige att verkställa förnyad utredning av frågan om beredande av lämpliga lokaler för sedeltryckeriet.

Bemälda kommitterade ansågo sig till en början böra undersöka ett flertal bebyggda fastigheter samt två tomter å norra Djurgården. Kommitterade funno emellertid med nedan angivna undantag dessa fastigheter icke vara för ändamålet lämpliga och ansågo sig därför böra ånyo till behandling upptaga det av fullmäktige år 1932 framställda förslaget.

Efter anmodan av kommitterade företog professorn Lallerstedt granskning och viss omarbetning av det år 1932 framställda förslaget jämte ritningar. Enligt därvid uppgjorda beräkningar skulle kostnaderna för en nybyggnad, oberäknat värdet av tomten, vilken byggnad vore avsedd att uppföras antingen med en våning bostäder eller två våningar bostäder, i förra fallet utgöra 782 000 kronor och i senare fallet 872 000 kronor.

Kommitterade riktade emellertid sin uppmärksamhet på ett av tre tomter bestående område, beläget inom kvarteret Ceres vid Stortorget, och läto utarbeta förslag jämväl till sedeltryckeriets anordnande därstädes.

Med skrivelse den 23 februari 1933 överlämnade fullmäktige till byggnadsstyrelsen de sålunda upprättade förslagen jämte ritningar med begäran

om styrelsens yttrande i ärendet. Med anledning härav avlät styrelsen en skrivelse i ämnet den 2 mars 1933, vari styrelsen i fråga om förläggning av sedeltryckeriets nybyggnad till kvarteret Kungl. Myntet återopade sitt år 1932 i ärendet gjorda uttalande samt därefter särskilt framhöll bland annat följande:

Beträffande utformningen av en till kvarteret Kungl. Myntet förlagd nybyggnad innefattar det nu föreliggande förslaget två alternativ. Enligt det ena alternativet skulle byggnaden uppföras i sex våningar, varav två bostadsvåningar, samt enligt det andra alternativet i fem våningar, varav en bostadsvåning. Byggnadsstyrelsen har för sin del icke något att erinra beträffande de sålunda föreliggande alternativförslagen, men finner sig dock böra förorda det mindre alternativet, avseende en byggnad i fem våningar, då det torde vara tvivelaktigt, huruvida den större höjd till taklisten, som förutsattes i alternativet med sex våningar, helt kan inrymmas inom de maximimått, som gällande byggnadsförfattningar medgiva beträffande området ifråga.

Totalkostnaderna för uppförande av en nybyggnad å kvarteret K. Myntet enligt de nu föreliggande ritningarna hava av professorn Lallerstedt beräknats till 872 000 kronor för det större alternativet och 782 000 kronor för det mindre. Beträffande de sålunda angivna totalkostnaderna har byggnadsstyrelsen icke något att erinra. Styrelsen vill visserligen framhålla, att en del poster synas vara för lågt beräknade, men detta motväges av att andra poster torde vara väl högt tilltagna. Värdet å den ifrågasatta tomten har av professorn Lallerstedt uppskattats till 700 000 kronor men torde enligt byggnadsstyrelsens mening icke böra sättas högre än 600 000 kronor. De av professorn Lallerstedt beräknade hyrorna för bostadslägenheterna synas styrelsen vara för låga, vilket torde förklara det alltför höga hyresvärde per kvadratmeter, som åsatts de för sedeltryckeriet avsedda lokalerna. Enligt styrelsens mening böra de beräknade hyrorna för bostadslägenheterna höjas med omkring 15 procent.

Styrelsen uttalade sig vidare beträffande frågan om sedeltryckeribyggnadens förläggning till kvarteret Ceres vid Stortorget.

För egen del anförde fullmäktige i skrivelse till bankoutskottet den 6 mars 1933 beträffande förslaget om byggnadens förläggande till kvarteret Kungl. Myntet följande:

Såsom redan nämnts, upptager förslaget om byggnadens förläggande till kvarteret Kungl. Myntet två alternativ, det ena med fem och det andra med sex våningar. Med hänsyn till vad byggnadsstyrelsen i sin skrivelse anført rörande alternativet med sex våningar, anse fullmäktige detsamma icke böra komma ifråga.

Enligt det återstående alternativet skulle tryckeriet förfoga över källarvåningen och i huvudsakliga delar fyra av de övriga våningarna. Förslaget upptager vidare en bostadslägenhet åt tryckeriföreståndaren, tre våningar för uthyrning samt tre mindre sådana, avsedda för maskin- och vaktpersonal.

Med anledning av vad byggnadsstyrelsen anført rörande dels värdet av tomten, dels ock hyrorna för bostadslägenheterna har professorn Lallerstedt vidtagit härav föranledda justeringar i kostnadsberäkningarna. Enligt dessa

senare beräkningar skulle tomtens värde utgöra 600 000 kronor, byggnadskostnaderna 782 000 kronor liksom ock kostnaderna för vissa byggnadsarbeten för myntverkets räkning, 35 000 kronor, oförändrade sammanlagt lagt alltså 1 417 000 kronor. Hyresinkomsterna, som ökats med omkring 20 procent, skulle utgöra 13 600 kronor.

Efter en redogörelse för förslaget om byggnadens förläggande till Stortorget framhöllo fullmäktige, att fullmäktige vid granskning av de båda föreliggande förslagen funnit båda vara ur riksbankens synpunkt tillfredsställande. På anförda skäl funno emellertid fullmäktige, ehuru ett förvärv av tomtmarken vid Stortorget betingade ett under nuvarande statsekonomiska förhållanden avsevärt kapitalutlägg, förslaget om byggnadens förläggande vid Stortorget vara att föredraga.

Fullmäktige överlämnade alltså till utskottets prövning båda ifrågavarande förslag med tillhörande handlingar och ritningar med förord för alternativet om byggnadens förläggande vid Stortorget.

Två av fullmäktige, nämligen ordföranden och förste deputeraden, anförde avvikande mening och förordade sedeltryckeriets förläggning till kvarteret Kungl. Myntet.

Genom beslut den 16 mars 1933 fann bankoutskottet fullmäktiges framställning angående nybyggnad för riksbankens sedeltryckeri å vissa tomter i kvarteret Ceres icke föranleda någon utskottets åtgärd. Samtidigt förklarade sig utskottet komma att längre fram taga ståndpunkt till frågan, huruvida framställning borde av utskottet göras till innevarande års riksdag om uppförande å annan plats av en nybyggnad för sedeltryckeriet.

Med anledning härav hava fullmäktige i skrivelse till utskottet den 20 april 1933 erinrat om att, på sätt närmare framginge av fullmäktiges skrivelse i ärendet den 6 mars 1933, ett flertal andra bebyggda fastigheter samt två tomter å norra Djurgården undersökts och befunnits icke vara för ändamålet lämpliga. Dessa fastigheter vore närmare angivna i en vid fullmäktiges skrivelse fogad promemoria. Av denna syntes framgå, att annan för ändamålet lämplig tomt än den i kvarteret Kungl. Myntet föreslagna näppeligen syntes kunna inom den närmaste tiden uppbringas. Då fullmäktige av förut anförda skäl fortfarande ansåge det vara en trängande nödvändighet, att sedeltryckeriet snarast erhöles nya lokaler, hade fullmäktige upptagit frågan därom till förnyad prövning; och då fullmäktige icke vore i stånd att anvisa lämpligare tomt hade fullmäktige därför enat sig om att förorda förslaget om byggnadens förläggande till kvarteret Kungl. Myntet.

Med skrivelse den 30 maj 1933 hava vidare fullmäktige till utskottet överlämnat till fullmäktige från vederbörande yrkesinspektör inkomna skrivelser angående inspektion av sedeltryckeriet. Av de överlämnade handlingarna framgår, att yrkesinspektören mot sedeltryckeriets lokaler framställt åt-

skilliga anmärkningar ur skydds- och hygieniska synpunkter samt framhållit, att de anmärkta förhållandena krävde omedelbar rättelse.

Beträffande den avsedda nybyggnaden för sedeltryckeriet i kvarteret Kungl. Myntet enligt det förslag, som av fullmäktige förordats, har arkitekten, professorn P. Lallerstedt, meddelat följande kostnadsuppgifter:

Tomtens yta, c:a 1 200 m ² .	
Tomtens ungefärliga nuvärde	600 000: — kr.
Pris per m ² tomtyta: 500 kr.	
Bebyggd yta av tomten är 795 m ² .	
Byggnadskostnad	782 000: — »
Kostnader för byggnadsarbeten för myntverket	35 000: — »
Således totala kostnader	1 417 000: — kr.
Inkomster av hyra:	
1 lägenhet om 5 rum, jungfruk. och kök	4 500: — kr.
2 » » 3 » o. kök à 2 000 kr.	4 000: — »
3 » » 2 » o. kök à 1 400 kr.	4 200: — »
1 » » enkelrum o. kokvrå	900: — »
	13 600: — kr.

Total våningsyta, trappor, hissar och murar oräknade är 524 m².

Motsvarande en kostnad pr år och m² av 25:95 kr.

Om årliga bruttointkomsten kapitaliseras efter 7 procent motsvarar detta ett kapital av 195 000: — kr.

Således kostnaden för sedeltryckeriets lokaler 1 417 000 — 195 000 =
1 222 000: —kr.

Om denna summa förräntas efter en bruttoränta av 7 procent motsvarar detta en årlig utgift av 85 500: — kr.

Totala ytan av sedeltryckeriets lokaler, murar, trappor, hissar, pann- och bränslerum samt myntverkets lokaler oräknade är 2 440 m².

Kostnaden pr år och m² för sedeltryckeriets lokaler blir således 35:04 kr.

Genom besök på platsen har utskottet såväl i år som tidigare haft tillfälle iakttaga, att de lokaler inom riksbankens byggnad, som disponeras av sedeltryckeriet, äro alltför trånga och ur flera synpunkter mindre lämpliga för sitt ändamål. Av vad fullmäktige närmare anfört och i övrigt i ärendet förekommit framgår också, att lokalernas utnyttjande för sedeltryckeriet är förenat med risker för olycksfall i arbete och för eldsvåda. Stort behov måste därför anses föreligga av nya, mera ändamålsenliga lokaler för tryckeriet. Inom riksbanksbyggnaden kan detta behov uppenbarligen icke tillgodoses; tvärtom är tryckeriets utflyttning ur riksbankshuset önskvärd med hänsyn till behovet av ökade utrymmen för bankverksamheten. Under sådana förhållanden är det erforderligt, att lokaler för sedeltryckeriet anskaffas på annat håll. *Utskottet.*

Fullmäktiges förslag, att för ändamålet skulle tagas i anspråk viss kronan tillhörig tomtmark inom kvarteret Kungl. Myntet på Kungsholmen, har utskottet ansett sig böra biträda. Visserligen kunna, såsom byggnadsstyrelsen anfört, erinringar framställas mot att genom sedeltryckeriets för-

läggning till denna plats dispositionen av en viss del av kvarteret bindes, innan slutlig ställning kunnat tagas till frågan om hela kvarterets framtida användning. Vidare kan anmärkas, att tomtmarken är jämförelsevis dyrbar för det ändamål, varom här är fråga. Då det icke varit utskottet möjligt att för närvarande föreslå någon lämpligare och mindre dyrbar förläggningsplats och ett uppskov med frågans lösning icke synes utskottet tillrådligt, har utskottet emellertid funnit berörda invändningar icke vara av den avgörande betydelse, att de böra stå hindrande i vägen för förslaget genomförande.

Utskottet tillstyrker alltså, att ifrågavarande tomt till den del, som erfordras för genomförande av fullmäktiges förslag, tages i anspråk för uppförande av en nybyggnad för sedeltryckeriets behov. Enligt vad utskottet förvissat sig om, har vid förslaget uppgörande tagits hänsyn till önskemål, som av byggnadsstyrelsen samt mynt- och justeringsverket framställts beträffande gränserna för den tomtmark, som skulle avses för sedeltryckeriet.

Då tomtmarken tillhör Kungl. Maj:t och kronan, läser densamma överlåta till riksbanken med hänsyn till grundlagens bestämmelser förutsätta beslut av såväl Kungl. Maj:t som riksdagen.

Såsom affärsdrivande verk synes riksbanken böra belastas med kostnaderna för förvärv av de för rörelsen erforderliga fastigheterna. På grund härav torde riksbanken böra till statsverket erlægga köpeskilling med belopp, som kan anses motsvara markvärdet. I enlighet med byggnadsstyrelsens värdering läser köpeskillingen kunna bestämmas till 600 000 kronor.

Beträffande nybyggnadens utformning förordar utskottet i likhet med byggnadsstyrelsen och fullmäktige det av professorn Lallerstedt uppgjorda mindre alternativförslaget, vilket innefattar fem våningar, varav en bostadsvåning. Byggnadskostnaderna för detta alternativ hava beräknats till 782 000 kronor. Härtill kommer ett belopp av 35 000 kronor för vissa arbeten för myntverket, vilka böra bekostas av riksbanken, varigenom sammanlagda byggnadskostnaderna uppgå till 817 000 kronor. Inberäknat köpeskilling för tomten skulle alltså totalkostnaden för sedeltryckeriets nybyggnad belöpa sig till 1 417 000 kronor. Mot de framlagda kostnadsberäkningarna har utskottet ej funnit anledning till erinran.

Utskottet vill slutligen omnämna, att utskottet uppmärksammat, hurusom ett utrymme å nedre botten av byggnaden avsetts att disponeras av myntverket. Vilken användning denna lokal skulle erhålla och på vilka villkor densamma skulle upplåtas framgår icke av handlingarna. Enligt utskottets mening måste det ifrågasättas, huruvida det kan anses lämpligt, att ett annat verk än riksbanken får förfoga över en del av utrymmet i byggnaden. Frågan härom synes böra göras till föremål för förnyat övervägande, innan detaljutformningen av förslaget fastställs.

På grund av det anförda får utskottet hemställa,
att riksdagen, i anledning av fullmäktiges i riksbanken
förevarande framställning, må

I) för sin del medgiva, att av tomten nr 1 i kvarteret
Kungl. Myntet i Stockholm må för uppförande av en ny-
byggnad för riksbankens sedeltryckeri till riksbanken över-
låtas det område av omkring 1 200 kvadratmeter, som för
ändamålet avsetts i fullmäktiges förevarande förslag;

II) bemyndiga fullmäktige i riksbanken att — under förut-
sättning av Kungl. Maj:ts samtycke till ifrågavarande upp-
låtelse — av riksbankens medel använda dels ett belopp av
600 000 kronor för förvärv av omförmälda tomtmark, dels
ock ett belopp av högst 817 000 kronor för uppförande där-
städes av en nybyggnad för riksbankens sedeltryckeri i hu-
vudsaklig överensstämmelse med av professorn E. Laller-
stedt uppgjort, av utskottet i det föregående förordad förslag.

Stockholm den 13 juni 1933.

På bankoutskottets vägnar:

HARALD ÅKERBERG.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar Åkerberg, Gustafsson i Stensholm, Lind-
gren*, Ström i Lidköping*, Stendahl, Berling*, Bjurström* och Bodin;

från andra kammaren: herrar Leffler*, Bäcklund, Lovén, Paulsen, Johans-
son i Sollefteå, Wikström*, Svedman och Pettersson i Rosta.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

ervation

av herrar Gustafsson i Stensholm, Lindgren, Stendahl och Leffler, vilka
inom utskottet hävdad den meningen, att fullmäktiges ifrågavarande fram-
ställning icke borde föreläggas riksdagen, och vilka i enlighet med denna
mening yrka avslag å utskottets hemställan.